

Приселков: "Руската кнегиња Олга отишла да се покрсти во македонската и селовенската престолнина на христијанството (955), бидејќи сметала дека приказната за нејзиното покрстување во тогаш популарниот Охрид, можела да придонесе да се забрза процесот на христијанизацијата во Русија".

Успенскиј: "Култот кон Светите солунски браќа Кирил и Методиј бил толку голем, што за да не се заборави тоа што тие го сториле за Русија и за рускиот народ, со Указ на Успенскиот собор (почетокот на XII век), било решено секоја година 11 мај да се чествува во нивна чест, прогласувајќи го тој ден за традиционален празник".

најголемата христијанска црква на Балканот, на античката древност - Прва Јустинијана Охридска. Уште на почетокот на X век нејзиното име длабоко навлегло меѓу руските маси и тоа станало поим и легенда за православното христијанство во таа земја. Во прилог на овој факт, сведочат и сознанијата на познатиот руски историчар Приселков (1881-1941). Тој вели: "Киевска Русија ја примила христијанската вера - не од Византија, туку од рацете на охридскиот патријарх", а како резултат на тоа "Руската црква била една од епархиите на старата Охридска

Пишува:
д-р Петар ПОПОВСКИ

DESET VEKA HRI POIM I L

Ако се суди според преписите на службите и житијата на Климент и на Наум, направени во тој период во Русија, за кои се знае дека биле "сакано четиво" кај источната публика, особено меѓу верниците, тогаш оправдано може да се констатира дека врските меѓу Македонија и Македонската охридска црква со Русија и Руската црква датираат од многу порано, од времето на солунските браќа Константин - Кирил и Методиј, кога тие биле во црковно-просветна и културна мисија кај Хазарите на Кавказ. Тоа е сосема разбирливо, зашто Хазарското Царство се граничело со Киевска Русија, каде што живеел исклучително словенски народ. Се претпоставува дека и хазарската држава, која била лоцирана на територијата од Каспиското до Аралското Море, особено по долното течение на реките Волга и Дњепар, до Северен Кавказ, била населена со племиња од различен етнички состав, меѓу кои доминирал словенскиот елемент. За нивната просветна дејност меѓу словенските народи на тие простори дознаваме и од рускиот летопис "Повест времених лет" од XI век, составен од "преподобниот" Нестор (1056-1114), монах во Киевско-печерскиот манастир. Во овој исклучително важен документ, авторот ни соопштува дека Светите браќа Константин - Кирил и Методиј, додека престојувале кај Хазарите, освен Евангелието, ги превеле уште и: Апостолот, Октоихот, Псалтирот и уште неколку богослужбени книги за словенските народи на тие простори.

Влијанието на солунските браќа во

поглед на ширењето на христијанството и на словенската писменост во руските земји, било многу големо. Нивните идеи се ширеле многу брзо и на сите страни и тие биле масовно прифаќани од руското население. Уште со првото навлегување на идеите за христијанизација и, особено на богослужбените книги со словенско писмо и на словенски јазик, истовремено на овие простори навлегувале и сознанијата за постоењето на

патријаршија". Според Приселков, во времето на покрстувањето на Русите, Русија немала некои постојани и цврсти врски со Византиската империја. Име-

СВЕТИТЕ СОЛУНСКИ БРАЌА КОНСТАНТИН - КИРИЛ И МЕТОДИЈ ГИ УЧАТ СЛОВЕНСКИТЕ ДЕЦА (ГРАВУРА ИЗРАБОТЕНА ВО МОСКВА)

но, христијанството кое тие го примиле, убедливо се разликувало од она што било раширено во одделните теми во Византија. Ова свое сознание Приселков го темели врз основа на неговите научни истражувања, направени на почетокот на XX век и врз основа на стари летописи. Како многу силен аргумент, со кој се поткрепува овој факт, претставува и неговото откритие за првите видни личности во руското општество, кои го прифатиле христијанството и се покрстиле. Имено, во старите руски летописи тој открил дека **"руската кнегиња Олга и нејзиниот внук,**

народи. Меѓу својот народ оваа жена-дипломат уживала голем углед и авторитет во работите кои биле од христијански карактер, поради што и манифестирала забележително влијание во сферата на религиозниот живот кај соседните словенски народи. Поради тоа, таа се упатила токму во Македонија, бидејќи **сметала дека приказната за нејзиното покрстување, во тогаш популарниот Охрид, можела да придонесе да се забрза процесот на христијанизација во Русија.** Таа сосема успеала во тоа. Култот кон кнегињата Олга кај Русите толку многу се зголемил

цеза, која имала врски со многу словенски народи. Некои руски историчари тврдат дека **"јурисдикцијата на Охридската патријаршија над Руската црква се протегала и по паѓањето на Македонија под Византија, во времето на Василие Втори".** Приселков соопштува дека првата жена на кнез Владимир, чие име засега не ни е познато, мајка на нивните синови Борис и Глеб, кои денес се слават како први руски свети, потекнувала од семејството на цар Самуил. На ваков заклучок го навел податокот дека **"првобитно синовите на кнез Владимир ги имале христијанските имиња Роман и Давид, кои често се среќавале меѓу големодостојниците од придружбата на македонскиот цар Самуил".** До одредено заладување на односите меѓу Киев и Охрид дошло кога кнезот Владимир, откако станал вдовец, се оженил со Ана, сестрата на византискиот император Василиј II Македоноубиец.

Просветителското дело на солунските браќа, кое незадржливо се ширело меѓу словенското и несловенското население на Кавказ, и особено во Киевска и Московска Русија, одиграло значајна улога, пред сè, во подоцнежниот период, односно во времето на покрстувањето на рускиот народ на тие простори. Имено, тоа довело до забрзување на тој процес и до културен препород на новохристијанизираниите словенски маси, што ги издигнало на повисоко црковно-просветно и културно рамниште. Култот кон нив се родил уште во IX век и независно од политичките промени, тие подеднакво се славеле во сите словенски земји. Книгите кои тие ги напишале се ширеле на сите христијанските простори, со што Охридската патријаршија станала симбол на духовното единство на Словените. Како резултат на гласовите кои доаѓале од кај Хазарите, а подоцна и од Велика Моравија, **"култот кон Светите солунски браќа постојано растел",** така што **"на почетокот на XII век тој веќе бил многу голем".** За да не се заборава тоа што тие го сториле за рускиот народ, тогаш (XII в.) со Указ на **Успенскиот собор** во Москва било решено секоја година 11 мај да се чествува во нивна чест, со што било овековечено нивното име и нивното епохално дело. Решението од тој Собор било внесено и во **Пертоментскиот зборник.** Во првата половина на XIV век 11 мај веќе станал традиционален празник. На тој ден нивното име било спомнувано во богослужбата во сите руски цркви.

СТИЈАНСТВОТО Е EGENDA ZA RUSITE

кнезот Владимир, биле покрстени во Охрид, таа во 955, а тој во 987 година.

Овој податок не е без основа. Сите руски извори тврдат дека кнегињата Олга била првата руска жена, која сама се вовела во христијанството. Оваа енергична и грамотна кнегиња, чии интелектуални способности се одликувале со силно изразено визионерство, имала јасно одредени цели за иднината на Русија. Имено, со цел да ја зачува нејзината независност и да се здобие со самостојност во црковните работи, кнегињата Олга **"водела истра дипломатска политика".** Познавајќи ја многу добро византиската црковно-политичка концепција, според која секој народ кој христијанството го примал од рацете на Грците, автоматски станувал вазал на грчкиот император, односно политички зависен народ и политички зависна држава, таа не сакала нејзината земја да ја подведе под Византија. Од тие причини, наместо во Цариград, заминала за Охрид, **"во словенската престолнина на христијанството",** каде што се покрстила. Не е случајно тоа што таа тргнала на толку долг пат. Во тоа време Охрид претставувал **"најсветлиот пункт во историјата на Лужните Словени",** а во македонската Прва Јустинијана Охридска бил концентриран целиот духовен живот на словенските

што непосредно по нејзината смрт таа **била прогласена за народен светија на Руската Православна Црква.** Во Киевска Русија таа се почитува како прва жена христијанка и како жена дипломат и владетелка. Во нејзина чест во Украина е воведена награда **"Орден на кнегиња Олга",** со која се наградуваат жени кои се истакнале во служењето на украинскиот народ.

Целиот триумф од победата на христијанството над јазичниците руските летописци му го припишуваат на Олгиниот внук, на кнезот Владимир. Неговото покрстување во Охрид, во 987 година, придонело уште повеќе да се зацврстат врските на Киев со Охрид, што имало силен одраз врз развојот на христијанството во Русија. Тие врски постојано се проширувале и се збогатувале со нови христијански содржини. Историчарот Приселков констатира дека **"кој бил ракоположен првиот руски митрополит Теопемт, во 1037 година, Руската црква ѝ била потчинета на Охридската патријаршија".** Покрстувањето на Киевска Русија хронолошки се совпаѓа со постоењето на Самуиловото царство, а Црквата на Самуил, Охридската архиепископија, која во негово време била подигната на степен на Патријаршија (999), била најсилна христијанска црква, со најголема дие-

(продолжува)